Wat draagt meer bij aan de ontwikkeling van peuters: een vve-aanbod met gelijkblijvende intensiteit of een aanbod met toenemende intensiteit?

Beantwoord door Eline van Rossum, Elizabeth Wynberg (antwoordspecialisten), Sandra Beekhoven en José Mulder (kennismakelaars Kennisrotonde).

15 juli 2019 – update oktober 2024

KR. 642

Kort antwoord

Er zijn geen studies beschikbaar die gelijkblijvende intensiteit van VVE direct hebben vergeleken met toenemende intensiteit (in contacturen per week).

Wel laat onderzoek zien dat duur en intensiteit van VVE verschil maken voor de ontwikkeling. Zowel een langere looptijd in maanden als een structureel hoger aantal uur per dag gaan samen met een betere cognitieve ontwikkeling van kinderen. Echter, de grootste effecten worden behaald met de kwaliteit van de uitvoering, interacties en het curriculum van spel en activiteiten.

Antwoord

Met ingang van 2020 zijn alle gemeenten Nederland verplicht om het voorschoolse educatieve (VVE) aanbod voor peuters met een risico op een onderwijsachterstand uit te breiden van 10 uur per week naar 16 uur per week. Daarbij dient er in totaal 960 uur te worden aangeboden, waarbij alleen de uren van 2,5- tot 4-jarigen meetellen (Ketelaar, Wilsing, Hoogenboom & Jepma; 2019). Vraag die voorligt is wat meer bijdraagt aan de ontwikkeling van peuters: een VVE-aanbod met gelijkblijvende intensiteit (16 uur per week vanaf 2,5 jaar) of een aanbod met toenemende intensiteit (bijv. 11 uur p/w voor 2,5-3 jaar, 16,5 uur p/w voor 3-3,5 jaar, en 22 uur p/w voor 3,5-4 jaar).

Er is geen onderzoek gevonden dat antwoord geeft op deze vraag.

Wel blijken de beginleeftijd, duur en intensiteit per dag van invloed. Zo blijkt het voordelig voor de cognitieve-, taal- en sociale ontwikkeling als kinderen op 2-jarige leeftijd starten met VVE (Melhuish et al., 2015; Loeb et al., 2007; Coley et al., 2013). Hoe langer de deelname aan een VVE-programma hoe groter het effect op de sociale en cognitieve ontwikkeling (Nap-Kolhoff et al., 2008; Hall et al., 2013; Sylva et al., 2004; Sammons et al., 2014; Shah et al., 2017; Gorey, 2001). De duur verlengen door vóór de leeftijd van 2 jaar te beginnen heeft echter geen effect (Sammons et al. 2008).

Robin, Frede & Barnett (2006) vergeleken de effecten van een VVE-programma van 8 uur per dag voor 45 weken per jaar met hetzelfde programma in een verkorte versie van 3 uur per dag voor 41 weken. Kinderen die hadden deelgenomen aan het intensieve programma bleken significant meer leerwinst te boeken qua

woordenschat en vroege rekenvaardigheden, dan de kinderen in het verkorte programma (Robin, Frede & Barnett, 2006).

Echter, proceskenmerken zoals de interactievaardigheden van de pedagogisch medewerkers en de kwaliteit van het programma spelen een grotere rol voor positieve kind uitkomsten, dan het aantal uren VVE dat aangeboden wordt (Slot & Leseman, 2019; Veen & Leseman, 2015; Veen et al., 2014). Specifiek heeft het onderzoek 'Pre-COOL' getoond dat de positieve effecten van een VVE-programma sterk afhankelijk zijn van verscheidene kwaliteitsmaten, namelijk de kwaliteit van de uitvoering, interacties en het curriculum van spel en activiteiten. Ook het onderzoek van De Haan, Leseman en Elbers (2011) benadrukt het belang van de uitvoering en kwaliteit van een VVE-programma en niet de aanwezigheid van een programma alleen.

Geraadpleegde bronnen

Coley, R. L., Lombardi, C. M., Sims, J., & Votruba-Drzal, E. (2013). Early education and care experiences and cognitive skills development. Family Matters, 93, 37. Geraadpleegd uit:

De Haan, A., Leseman, P. & Elbers, E. (2011). Pilot gemengde groepen (2007-2010). Utrecht: Universiteit Utrecht.

Hall, J., Sylva, K., Sammons, P., Melhuish, E., Siraj-Blatchford, I., & Taggart, B. (2013). Can preschool protect young children's cognitive and social development? Variation by center quality and duration of attendance. School Effectiveness and School Improvement, 24(2), 155–176.

Gorey, K.M. (2001). Early childhood education: A meta-analytic affirmation of the short and long-term benefits of educational opportunity. School Psychology Quarterly, 16, 9-30.

Ketelaar, A., Wilsing, K., Hoogenboom, A., Jepma, I. (2019). Van 10 naar 16 uur voorschoolse educatie. Een handreiking (Project GOAB-Traject). Utrecht: Oberon & Sardes.

Li, Y., Lv, Y., & Huntsinger, C. S. (2014). Does preschool education exposure predict children's academic and behavioural outcomes in China? Early Child Development and Care.

Melhuish, E., Ereky-Stevens, K., Petrogiannis, K., Ariescu, A., Penderi, E., Rentzou, K., Tawel, A., Broekhuizen, M., Slot, P., & Leseman, P. (2015). A review of the research on the effects of early childhood education and care (ECEC) on development. Oxford/Utrecht: Project CARE.

Nap-Kolhoff, E., Schilt-Mol, T. van, Simons, M., Sontag, L., Steensel, R. van & Vallen, T. (2008). VVE onder de loep. Een studie naar de uitvoering en effectiviteit van voor- en vroegschoolse educatieve programma's. Tilburg: IVA.

Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I., & Taggart, B. (2004a). The Effective Provision of Pre-school Education (EPPE) Project: Findings from pre-school to end of key stage 1. Nottingham, United Kingdom.

Sammons, P., Sylva, K., Melhuish, E., Siraj-Blatchford, I., Taggart, B., Grabbe, Y., & Barreau, S. (2007). Influences on children's attainment and progess in Key stage 2: cognitive outcomes in Year 5. Institute of Education, University of London.

Sammons, P., Sylva, K., Melhuish, E., Siraj, I., Taggart, B., Smees, R. and Toth, K. (2014) Students' educational and developmental outcomes at age 16: effective pre-school, primary and secondary education (EPPSE 3-16) project research report. Project Report. Department of Education, London, UK.

Shah, H. K., Domitrovich, C. E., Morgan, N. R., Moore, J. E., Rhoades, B. L., Jacobson, L., & Greenberg, M. T. (2017). One or two years of participation: Is dosage of an enhanced publicly funded preschool program associated with the academic and executive function skills of low-income children in early elementary school? Early Childhood Research Quarterly, 40, 123–137.

Meer weten?

In het multidisciplinaire project EVENING wordt tot 2026 onderzocht in de uitbreiding van de VVE effect heeft op ontwikkelingsdomeinen van doelgroepkinderen. Zie voor meer informatie zie de NRO pagina over de effectstudie Voorschoolse Educatie.

Over deze vraag

Opgesteld door:	Eline van Rossum, Elizabeth Wynberg (antwoordspecialisten), Sandra Beekhoven en José Mulder (kennismakelaars Kennisrotonde).
Vraagsteller:	Gemeenteambtenaar
Geraadpleegde experts:	Pauline Slot (Universiteit Utrecht); Dr. Floris Burgers (educatie antropoloog, onderzoekt relatie tussen onderwijs en samenleving), Prof. Dr. Eddie Denessen (expert op het gebied van kansengelijkheid, leraarverwachtingen, differentiatie in het onderwijs, schoolkeuze)
Onderwijssector:	VVE
Trefwoorden:	VVE-programma, Intensiteit, Duur, beginleeftijd, proceskwaliteit
Referentie:	Referentie: Kennisrotonde. ([jaartal]). [vraag] (KR. [vraagnummer])

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.